

**PROGRAME ȘCOLARE PENTRU CICLUL SUPERIOR AL LICEULUI
PROIECT-OPȚIONAL**

PSIHOLOGIE SOCIALĂ

CLASA A XI-A

Filiera teoretică, profilul umanist, specializarea filologie

**Prof. gr. did. I Marian Luca
LICEUL TEORETIC IOAN SLAVICI - PANCIU**

ARGUMENT

Situată la intersecția domeniilor Psihologiei și Sociologiei, *Psihologia socială*, constituită ca știință-punte care preia ceea ce este social în Psihologia generală și psihologic în Sociologie, are ca domniu de studiu interacțiunea umană, specificul acesteia fiind abordarea concomitentă a ambilor termeni ai cuplului individ-societate, renunțând la obișnuința de a-i trata ca realități autonome.

Într-un posibil decupaj didactic, temele regăsite în conținuturile disciplinei *Psihologia socială* aduc un plus de claritate în conturarea problematicii socialității omului aflat într-o permanentă interacțiune cu ceilalți și cu mediul cultural ideologic în care evoluează, fapt ce înlesnește elevului cunoașterea de sine, în același timp cunoașterea socialului, într-o abordare pluri-nivelară în care se pot regăsi analiza intrapsihică, procesele interpersonale, interacțiunile dintre individ și grup și relațiile intergrupuri.

Achizițiile cognitive referitoare la influența comportamentului propriu asupra acțiunii celorlalți, la modificarea propriei activități în prezența altora, la consecințele prezenței laolaltă a oamenilor, la efectele asupra unui individ a comportamentelor trecute ale altora, achiziții facilitate de studiul disciplinei *Psihologie socială*, îi vor permite elevului definirea corectă a locului și rolului său în câmpul social, administrarea eficientă a propriilor relații, precum și anticiparea efectelor interacțiunii cu ceilalți, ajutându-l sub aspectul inițiativei și hotărârii în acțiune.

NOTĂ DE PREZENTARE

Disciplina *Psihologie socială* este prevăzută pentru ciclul superior al liceului, la clasa a XI-a, beneficiind de următorul buget de timp de o oră pe săptămână la filiera teoretică, profilul umanist, specializarea filologie.

Curriculumul pentru disciplina *Psihologie socială* răspunde cerințelor formulate în textul Legii învățământului, referitoare la idealul educațional și la finalitățile învățământului.

Demersurile propuse prin actualul curriculum sunt concordante, de asemenea, cu recomandările cuprinse în documentele:

- Planul de lucru pentru implementarea obiectivelor sistemelor educaționale și de formare profesională din Europa pentru perioada 2001 – 2010, ratificat de Consiliul Europei (Barcelona, 2002);
- Declarația Miniștrilor Europeni ai Educației și Formării Profesionale și a Comisiei Europene, adoptată la Copenhaga, 29-30 noiembrie 2002, privind întărirea cooperării europene în domeniul formării profesionale – „Declarația de la Copenhaga”.

Locul acestei discipline în liceu este justificat de nevoia formării la elevi a propriului sistem de valori, a dezvoltării gândirii critice, a valorificării superioare a potențialului cognitiv și orizontului cultural structurat în anii anteriori de studiu.

Aceste finalități sunt realizate prin intermediul următoarelor dimensiuni ale *Psihologie socială*, ca disciplină:

- dimensiunea explicativ-informativă, vizând însușirea cunoștințelor și conceptelor fundamentale ale psihologiei sociale;
- dimensiunea normativă, referitoare la însușirea principiilor și normelor etice;

- dimensiunea interogativ-reflexivă și valorizatoare, care are în vedere dezvoltarea competențelor specifice gândirii critice (creatoare, flexibile, interogative, deschise);
- dimensiunea practică, urmărind depășirea simțului comun în perceperea realității în genere, în particular în perceperea realității sociale, asimilarea unui aparat conceptual care să permită o întemeiere rațională a deciziilor și comportamentelor.

Structura curriculumului include următoarele componente:

- Competențe generale;
- Competențe specifice și unități de conținut;
- Valori și atitudini;
- Sugestii metodologice.

Elementele de noutate sunt legate de următoarele aspecte:

- orientarea către latura pragmatică a aplicării curriculumului: corelarea dintre unitățile de conținut și competențele specifice permite profesorului să realizeze conexiunea explicită între ceea ce se învață și scopul pentru care se învață; corelația propusă are în vedere posibilitatea ca o anumită competență specifică să poată fi atinsă prin diferite unități de conținut, fără să existe o corespondență biunivocă între acestea;
- recomandarea unor valori și atitudini care să completeze dimensiunea cognitivă a învățării cu cea afectiv - atitudinală și morală, din perspectiva finalităților educației, dar și a disciplinei *Psihologie socială*;
- includerea unor sugestii metodologice care să orienteze spre modalități didactice concrete de utilizare a curriculumului în proiectarea și realizarea activităților de predare-învățare-evaluare.

Programa este concepută astfel încât să încurajeze creativitatea didactică și adecvarea demersurilor didactice la particularitățile elevilor. Diversitatea situațiilor concrete face posibilă și necesară o diversitate de soluții didactice. Din această perspectivă, propunerile programei nu trebuie privite ca rețetare inflexibile. Echilibrul între diferite abordări și soluții trebuie să fie rezultatul proiectării didactice personale și al cooperării cu elevii fiecărei clase în parte.

COMPETENȚE GENERALE

1. Utilizarea conceptelor specifice științelor sociale pentru organizarea demersurilor de cunoaștere și explicare a unor fapte, evenimente, procese din viața reală;
2. Aplicarea cunoștințelor specifice științelor sociale în rezolvarea unor situații-problemă, precum și în analizarea posibilităților personale de dezvoltare;
3. Cooperarea cu ceilalți în rezolvarea unor probleme teoretice și practice, în cadrul diferitelor grupuri;
4. Manifestarea unui comportament social activ și responsabil, adecvat unei lumi în schimbare;
5. Participarea la luarea deciziilor și la rezolvarea problemelor comunității;

VALORI ȘI ATITUDINI

Competențele generale și specifice pe care trebuie să le formeze procesul de predare-învățare a *Psihologie socială* au la bază și promovează următoarele valori și atitudini:

- gândire critică și divergentă;
- disponibilitate pentru dialog și dezbateri;
- curiozitate și interes pentru studiul interacțiunii umane;
- coerență și rigurozitate în gândire și acțiune;
- conștientizarea identității personale, acceptarea diversității și valorizarea pozitivă a diferențelor;
- solidaritate și asumarea responsabilității faptelor personale.

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI CONȚINUTURI

Competențe specifice	Conținuturi
<p>1. Precizarea sensului conceptelor esențiale pentru studiul psihologiei sociale;</p> <p>2. Formularea unor argumente pro și contra referitoare la relația dintre auto-cunoaștere și funcționarea socială optimă a persoanei;</p> <p>3. Aprecierea valorii funcționale a acurateții imaginii de sine având în vedere tendințele indivizilor normali de a-și deforma auto-percepțiile în sensul auto-înălțării (self-enhancing);</p> <p>4. Identificarea condițiilor în care mesajul comunicat poate avea impact;</p>	<p>Procese individuale (intrapersonale)</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Construcția socială a personalității; ▪ “Eul” în cogniția socială; ▪ Atribuirea; ▪ Atitudinea și schimbarea de atitudine;
<p>1. Aprecierea importanței factorilor proximității, accesibilității, anticipării interacțiunii, simplei expuneri, similarității, reciprocității, atracției fizice sau a nevoii de complementaritate în evoluția relațiilor interpersonale;</p> <p>2. Abordarea din perspectiva explicațiilor biologice, sociale și bio-sociale a problemei comportamentului agresiv și a celui de ajutorare;</p> <p>3. Identificarea factorilor personali și situaționali ai comportamentului de ajutorare și a celui agresiv precum și a posibilităților creșterii incidenței actelor asociate primei categorii comportamentale și reducerii incidenței actelor anti-sociale;</p> <p>4. Recunoașterea consecințelor manifestărilor pro- și anti-sociale;</p>	<p>Relații și procese interpersonale</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Atracția interpersonală; ▪ Agresivitatea; ▪ Comportamentul pro-social;
<p>1. Analiza comparativă și operarea distincțiilor impuse de specificitatea fiecărui proces sau fenomen de influență socială;</p> <p>2. Identificarea principalelor procese și fenomene de influență socială și a rolului acestora în formarea personalității;</p> <p>3. Înțelegerea și conștientizarea în baza postulatelor teoriilor și a datelor experimentale existente a posibilei influențe pe care o are co-acțiunea sau simpla prezență a celorlalți asupra inițiativei sau acțiunii proprii;</p> <p>4. Formularea unor argumente pro și contra referitoare la calitatea deciziilor luate la nivelul grupului;</p> <p>5. Identificarea soluțiilor la problemele generate de disfuncțiile procesuale la nivelul grupurilor, în cadrul unor activități pe grupe sau în echipă;</p> <p>6. Argumentarea unui punct de vedere personal în cadrul unei dezbateri referitoare la socialitatea omului, mereu aflat în interacțiune cu ceilalți și cu mediul cultural - ideologic în care evoluează;</p> <p>7. Formularea unui punct de vedere personal referitor la tensiunea generată de alăturarea unor termeni precum interes general și interes colectiv sau alegeri cooperative și alegeri competitive;</p>	<p>Structuri, procese de grup și influență socială</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Conceptul de grup în psihologia socială; ▪ Procese și fenomene de grup: <ul style="list-style-type: none"> - Auto-dezvăluirea; - Facilitarea socială; - Lenea socială; - Deindividualizarea; - Gândirea de grup; - Dileme sociale; ▪ Influența socială: <ul style="list-style-type: none"> - Normalizarea; - Conformismul; - Influența minoritară; - Obediența;

SUGESTII METODOLOGICE

Prezentul curriculum este o ofertă educațională care se adresează profesorilor care predau disciplina *Psihologie socială*. Acesta a fost conceput în așa fel încât să permită profesorului:

- să-și orienteze propria activitate pentru formarea la elevi a competențelor specifice domeniului *Psihologiei sociale*;
- să-și construiască demersul didactic astfel încât disciplina *Psihologie socială* să contribuie la structurarea personalității și la sporirea cunoașterii de sine a elevilor;
- să-și manifeste creativitatea didactică și să adecveze demersurile didactice la particularitățile elevilor cu care acesta lucrează.

Sugestiile metodologice au în vedere deplasarea semnificativă de accent, realizată prin programă, de pe conținuturi pe competențe iar unitățile de conținut sunt prezentate într-o ordine care are caracter de recomandare, fără a fi însă obligatorie.

Pentru accentuarea caracterului practic-aplicativ și interdisciplinar al domeniului de studiu se va face apel, în funcție de temă, la experiența de viață a elevilor și la cunoștințele acestora din domeniul tiințelor.

Considerarea elevului ca subiect al activității instructiv-educative și orientarea acesteia înspre formarea competențelor specifice presupun respectarea unor exigențe ale învățării durabile, printre care utilizarea unor metode active (de exemplu, învățarea prin descoperire, învățarea problematizată, experimentul, instruirea asistată de calculator, e-learning, lucrul pe grupe sau în echipă în cadrul temelor care permit cooperarea elevilor), care pot contribui la formarea capacității de comunicare, de manifestare a spiritului critic, tolerant, la exprimarea liberă și argumentată a propriei opinii.

Formarea competențele va fi posibilă prin:

- discuții libere în clasă;
- analiză comparativă;
- argumentarea pro- și contra unei idei;
- transfer conceptual și ideatic;
- studiul individual al unor lucrări filosofice, științifice etc.;
- reflecție personală asupra unor teme;

Resurse bibliografice:

- Ștefan Boncu - *Psihologie și societate*
- Adrian Neculau (coordonator) - *Manual de psihologie socială*
- Adrian Neculau (coordonator) - *Psihologie socială. Aspecte contemporane*
- Serge Moscovici - *Psihologia socială a relațiilor cu celălalt*

Evaluarea reprezintă o componentă fundamentală a procesului de învățare. Evaluarea se va realiza în mod preponderent ca evaluare continuă, formativă. Alături de formele și instrumentele clasice de evaluare, se vor utiliza instrumente complementare, cum sunt: proiectul, portofoliul, auto-evaluarea, observarea sistematică a activității și a comportamentului elevilor.